

บทคัดย่อ

ความพยายามเพื่อให้มีภิกษุณีในประเทศไทยนับเป็นประเด็นทางสังคมที่ได้รับการวิจารณ์อย่างมาก โดยเฉพาะประเด็นที่ขัดกับพระธรรมวินัยของฝ่ายเถรวาท เนื่องจากภิกษุณีไม่ได้บวชตามพิธีกรรมที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย ดังนั้นสตรีไทยจึงไปบวชเป็นภิกษุณีจากต่างประเทศและกลับเข้ามาในประเทศไทยเพื่อแสดงบทบาททางสังคมเพื่อให้ได้รับการยอมรับ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของภิกษุณีในประเทศไทย และทัศนคติของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของภิกษุณีในประเทศไทย โดยศึกษาจากเอกสารและแบบสอบถาม

จากการศึกษาเอกสารทำให้ทราบถึงความสำคัญของภิกษุณีทั้งในสมัยพุทธกาลและหลังพุทธกาล ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของพุทธบริษัท 4 ซึ่งมีบทบาททำหน้าที่ช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงเรื่องราวการสืบเชื้อสายของภิกษุณีไปยังประเทศต่างๆ เช่นในประเทศจีน ไต้หวัน และศรีลังกา และประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อรื้อฟื้นภิกษุณีรวมไปถึงสถานภาพและบทบาทของภิกษุณีในประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่าสถานภาพของภิกษุณีในประเทศไทยยังเป็นสถานภาพที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากติดปัญหาที่สำคัญคือขัดกับพระธรรมวินัยของฝ่ายเถรวาท ในขณะที่บทบาทของภิกษุณีในประเทศไทยเริ่มมีมากขึ้นจนเป็นสาเหตุให้สังคมส่วนหนึ่งคาดหวังว่า ภิกษุณีจะเป็นทางเลือกในการช่วยแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับสตรี

ในส่วนของแบบสอบถามผู้ศึกษาสุ่มกลุ่มประชากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม กลุ่มนักวิชาการและนักศึกษา และกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยสุ่มทั้ง 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ, ภาคใต้, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, และภาคกลาง โดยได้ข้อสรุปว่าทัศนคติของพุทธศาสนิกชนที่ให้การยอมรับสถานภาพของภิกษุณีมีจำนวนมากกว่าผู้ที่ไม่ให้การยอมรับ ในส่วนบทบาทของภิกษุณีผลของแบบสอบถามทำให้เห็นความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบทบาทของภิกษุณี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ภิกษุณีสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ อย่างไรก็ตาม อนาคตของภิกษุณียังเป็นสิ่งที่จะต้องติดตามต่อไป

Abstract

At the present, an attempt to become a Buddhist nun (Bhikkhuni) is widely criticized as a social matter of Thailand, especially becoming a Buddhist nun against the Discipline of Theravada Buddhism. Since there were the Thai women going to abroad to ordinate as a Buddhist nun and come back to play a social roles.

This thesis is made to study status and roles of the Thai Buddhist nuns and Thai Buddhists's attitude to status and roles of the Buddhist nuns. This study is divided into two parts as follows: the documentary research and the field research.

The documentary research shows that in the past, the Buddhist nuns have had an importance as one of the four assemblies of the Buddhist devouts playing roles of spread of Buddhism. After the death of the Buddha, the Buddhist nuns were lost without the historical evidence. Although it was noted that the lineage of the Buddhist nuns was continuously inherited in the countries close to India such as China, Taiwan, and Srilanka. But the mentioned note was not accepted by the early Theravada Buddhists. So the Thai Buddhist nuns were refused by them, especially the Sangha. However, the roles of the Thai Buddhist nuns has been accepted by Thai society. Because, it was expected that becoming a Buddhist nun could solve the problems of Thai women.

The field research, that focuses the three groups of Buddhists in the three regions namely: the meditationers, the scholars, the students and the general, shows that the most of Thai Buddhists accepts less the status of the Buddhist nuns than the roles of the Buddhist nuns. It refers to Thai's good attitude to the roles of the Buddhist nuns. This is a main factor of remainder of the Buddhist nuns in Thai society. However, the future of the Buddhist nuns in Thai society is changeable, so it should be continued.